

OIR

**Open innovative resources
for distance learning**

PROGRAM WYKŁADU

Temat: Edukacja dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu (ang. *autism spectrum disorder, ASD*)

Autor: Anna Prokopiak, UMCS, Fundacja Alpha

OIR

Open innovative resources
for distance learning

UMCS
UNIWERSYTET MARII CURIE-SKŁODOWSKIEJ
W LUBLINIE

Università
degli Studi di
Messina

Universidad de Oviedo

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

Lublin 2022

SPIS TREŚCI

1. INFORMACJE O WYKŁADZIE	4
1.1. Analiza potrzeb.....	4
1.2. Cele wykładu	4
1.3. Adresaci wykładu	5
1.4. Treści poruszane w trakcie wykładu.....	5
1.5. Czas trwania wykładu.....	6
1.6. Polecana literatura	6
2. MATERIAŁY DYDAKTYCZNE	7
2.1. Karty pracy	7
2.1.1. Karta pracy nr 1	7
2.1.2. Karta pracy nr 2.....	10
2.2. Zestaw ćwiczeń.....	13
2.2.1. Ćwiczenie nr 1 - Cechy charakterystyczne dla kobiecego profilu autystycznego.....	13
2.2.2. Ćwiczenie nr 2 - Formy wsparcia w procesie edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w polskim systemie prawnym.....	14
2.3. Zestaw zadań.....	15
2.3.1. Zadanie nr 1 – Plan zajęć dla dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	15
2.3.2. Zadanie nr 2 - Przestrzeń sali przedszkolnej do potrzeb małej dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	17
2.3.3. Zadanie nr 3 - Wsparcie studentki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu	18
2.3.4. Zadania do pracy z dziewczętami ze spektrum autyzmu	19
2.4. Dane dostępne do wersji online	25

1. INFORMACJE O WYKŁADZIE

1.1. Analiza potrzeb

Do niedawna panowało przekonanie, że wśród osób z zaburzeniami ze spektrum autyzmu jest znacznie więcej mężczyzn. Coraz częstsze kwestionowanie podstaw, na jakich ustalono ten 'fakt' (badania Kanner'a i Aspergera dotyczyły w znacznej mierze chłopców) wskazuje na nowy kierunek badań i niezbędnego wsparcia dziewcząt i kobiet.

Profil autystyczny u dziewczynek i kobiet przejawia się inaczej niż u chłopców i mężczyzn. Potrzeba więcej wysiłku, aby go odnaleźć i zobaczyć różnice a następnie udzielić odpowiedniego wsparcia w całym procesie edukacji uczennicom ze spektrum autyzmu.

1.2. Cele wykładu

Cel główny

Wyposażenie odbiorców wykładu w wiedzę o funkcjonowaniu i potrzebach wsparcia dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w procesie edukacji.

Cele szczegółowe

Odbiorcy wykładu będą:

w zakresie wiedzy:

- znać profil autystyczny dziewczynek i kobiet w okresie edukacji;
- definiować normy etyczne edukacji dziewczynek i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- wymieniać możliwe procedury wsparcia edukacji dziewcząt i kobiet w systemie szkolnym;
- wskazywać obszary indywidualnego rozwoju zawodowego nauczycieli i nastawienia na współpracę.

w zakresie umiejętności:

- wskazywać wybrane różnice męskiego i kobiecego profilu autystycznego;
- analizować związki społeczności szkolnej, w której funkcjonuje dziewczynka czy kobieta z zaburzeniami ze spektrum autyzmu oraz identyfikować zasoby;
- projektować wybrane formy wsparcia procesu edukacyjnego dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- skutecznie argumentować potrzebę współpracy nauczycieli w procesie edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- samodzielnie planować i realizować własne uczenie się przez całe życie.

w zakresie postaw:

- krytycznie oceniać posiadaną wiedzę i odbierane treści;
- świadomie posługiwać się uniwersalnymi zasadami i normami etycznymi w działalności zawodowej, kierować się szacunkiem dla każdego człowieka, w tym dziewczynek i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu;
- rozumieć potrzebę pracy w zespole w procesie edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu.

1.3. Adresaci wykładu

Studenci kierunków o profilu nauczycielskim, nauczyciele szkolni, wykładowcy akademicki

1.4. Treści poruszane w trakcie wykładu

- diagnoza zaburzeń ze spektrum autyzmu dziewcząt i kobiet
- profil autystyczny dziewcząt i kobiet
- edukacja dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu
- wsparcie procesu edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu, w tym wolontariat rówieśniczy
- współpraca nauczycieli w edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

1.5. Czas trwania wykładu

Wykład trwa 45 minut.

1.6. Polecana literatura

- Hendrickx, S. (2018). *Kobiety i dziewczyny ze spektrum autyzmu. Od wczesnego dzieciństwa do późnej starości*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków.
- Holliday Willey, L. (2012.) *Safety Skills for Asperger Women: How to Save a Perfectly Good Female Life*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Kearns Miller, J. (2003). *Women from Another Planet?* Bloomington, IN: 1st Books Library.
- Lawson, W. (1998). *Life Behind Glass: A Personal Account of Autism Spectrum Disorder*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Prokopiak, A. (2021). *Autonomia osób ze spektrum autyzmu. Predyktory psychospołeczne*. Wyd. UMCS. Lublin.
- Simone, R. (2010). *Aspergirls*. London: Jessica Kingsley Publishers; wyd. polskie: *Aspergirls: siła kobiet z zespołem Aspergera*, przeł. J. Okuniewski. Gdańsk: Harmonia Universalis, 2016.

2. MATERIAŁY DYDAKTYCZNE

2.1. Karty pracy

2.1.1. Karta pracy nr 1

Fragmenty do samodzielnej lektury, pomocne przy prowadzeniu debaty (Zadanie nr 3).

Fragmenty wypowiedzi kobiet z zaburzeniem ze spektrum autyzmu oraz ich rodziców na temat relacji towarzyskich

Dzieciństwo

Samotne spędzanie czasu nigdy nie stanowiło dla mnie problemu – dobrze czułam się w swoim własnym towarzystwie. Nie potrafiłam tylko zrozumieć, jak to możliwe, że na ogół ludzie cieszą się towarzystwem innych oraz najwyraźniej dążą do nawiązywania przyjaźni i wchodzenia w związki.

Lawson, 1998: 57

Jest niewiarygodnie towarzyska i dąży do nawiązania kontaktu z każdą napotkaną osobą. [...] Może ją to narazić na niebezpieczeństwo ze strony dorosłych – chciała przytulać się do serwisanta sieci telefonicznej i dostawcę psiej karmy (gdy miała jakieś sześć czy siedem lat) [...] Kiedy sobie kogoś upatrzy, nie sposób przemówić jej do rozsądku.

(rodzic dziewczynki z autyzmem)

W kontaktach z ludźmi zawsze zachowywałam się nieodpowiednio. Na przykład jako kilkuletnia dziewczynka dążyłam do bliskości z pewnymi dorosłymi osobami w poszukiwaniu bodźców, które stymulowały mnie fizycznie: ocierałam się o nich albo kołysałam na ich kolanach, domagałam się drapania lub łaskotania mnie po plecach albo ramionach, tarmosiłam im włosy albo szarpałam ich za ręce.

(kobieta z autyzmem)

Czas przeznaczony na zabawę był dla mnie bardzo trudny. Nie miałam pojęcia, skąd inne dzieciaki wiedzą, co mają robić albo z kim się bawić. Dlatego spacerowałam samotnie po placu zabaw i tylko czasem dołączałam do grupy rówieśników, nie odzywając się zbyt wiele, bo myślałam, że to wystarczy, by zaakceptowali mnie i pozwolili mi uczestniczyć w swoich zabawach. Przeważnie tylko się przyglądałam.

(kobieta z autyzmem)

Wydawało mi się, że powinnam mieć partnera do zabawy, bo nikt inny nie bawił się sam, ale nie wiedziałam, jak mam do tego doprowadzić.

(kobieta z autyzmem)

Rzadko dążyłam do kontaktu z innymi osobami – wyjątkiem były sytuacje, gdy potrzebowałam kogoś do przeprowadzenia jakiegoś określonego działania, rozegrania konkretnej zabawy czy uzyskania pomocy w realizacji danego zadania. Nie zwracałam się do ludzi tylko po to, by odbyć z nimi błahą pogawędkę, zagrać w ich gry ani żeby się do nich przytulać lub domagać czegoś równie nonsensownego. Wolałam towarzystwo dorosłych.

(kobieta z autyzmem)

Znęcano się nade mną bezustannie. Często moimi oprawcami były osoby, które miałam za swoich najlepszych przyjaciół. Byłam ostatnią osobą wybraną do drużyny, nie zapraszano mnie na przyjęcia i przezywano, a raz zdarzyło się, że koledzy wysmarowali moje krzesło klejem.

(kobieta z autyzmem)

Byłam swego rodzaju despotką [...], ale tylko wobec osób, które uważałam za sprawców zła. Już wtedy miałam bardzo wyostrome poczucie sprawiedliwości, ale w stosunku do tych, którzy wylądowali na mojej, że tak powiem, czarnej liście, zachowywałam się niemal jak zwierzę: zostałam wyrzucona z grupy w ramach kary za stosowanie przemocy fizycznej.

(kobieta z autyzmem)

Przebywając w większej grupie, mogłam się uśmiechać, chichotać i potakiwać – po prostu ukrywałam się pod pozorami utożsamiania się z grupą.

(kobieta z autyzmem)

Hendrickx, 2018: 90-97

2.1.2. Karta pracy nr 2

Fragmenty do samodzielnej lektury, pomocne przy prowadzeniu debaty (Zadanie nr 3)

Fragmenty wypowiedzi kobiet z zaburzeniem ze spektrum autyzmu oraz ich rodziców na temat edukacji

Mimo, że uwielbiamy się uczyć i pochłaniać informacje, wbrew temu, czego by się można spodziewać, nie zawsze lubimy szkołę.

(kobieta z autyzmem)

Simone, 2010: 27

Początek zerówki był straszny. Wcześniej była szczęśliwą, uroczą małą dziewczynką. Lęk, który jej dokucza, jest bardzo niepokojący. Jeśli mam być szczerą, to myślę, że po prostu pogodziła się z koniecznością chodzenia do szkoły. Poważnie zastanowię się nad edukacją domową, gdy córka trochę podrośnie i uzna, że chodzenie do szkoły to dla niej zbyt wiele. Z własnego doświadczenia wiem, jak bardzo szkoła może dziecku zaszkodzić.

(rodzic dziewczynki z autyzmem)

To było koszmarne. Dopiero wtedy naprawdę zaczęliśmy dostrzegać jej inność.

(rodzic dziewczynki z autyzmem)

Byłam zrozpaczona, zalana łzami – tak bardzo nie chciałam tam iść. Nie widziałam w tym żadnego sensu. Często w drodze do przedszkola wymiotowałam w samochodzie.

(kobieta z autyzmem)

Przyzwyczajenie jej do przedszkola było bardzo trudne. Denerwowała się i nie chciała wejść do środka. [...] Kierowniczka poprosiła mnie, żebym przez trzy tygodnie zostawała z córką w przedszkolu. Z czasem zaczęłam wychodzić stamtąd coraz wcześniej. [Kierowniczka] powiedziała, że nigdy wcześniej nie miała pod opieką dziecka, które reagowałoby w ten sposób przez tak długi czas. Przejście z zerówki do pierwszej klasy było o wiele łatwiejsze. Wtedy już wiedzieliśmy, że córka

prawdopodobnie ma autyzm, dlatego zadaliśmy o wdrożenie kompleksowego programu adaptacyjnego. Przystosowała się szybko i polubiła szkołę.

(rodzic dziewczynki z autyzmem)

Pamiętam, że na początku [...] płakałam i chowałam się za drzwiami, gdy przechodziliśmy z jednej sali do drugiej, nie mając pojęcia, co za chwilę się wydarzy.

(kobieta z autyzmem)

Mama mówi, że nienawidziłam przedszkola. Nigdy nie udało się jej zostawić mnie tam na cały dzień: wychowawczynie często musiały po nią dzwonić, ponieważ tak bardzo płakałam.

(kobieta z autyzmem)

Szkoła była stresująca, chaotyczna i pełna ludzi, którzy nienawidzili mnie bez żadnego powodu.

(kobieta z autyzmem)

Wymagano, żebym nosiła włosy ciasno związane na czubku głowy, a było to dla mnie bardzo bolesne. Niedawno przeczytałam o tym, że ludzie z autyzmem często mają wrażliwą skórę głowy, ale wcześniej obwinałam przedszkolanki za okrucieństwo, z jakim mnie traktowały, tak boleśnie ciągnąc za włosy.

(kobieta z autyzmem)

Można było odnieść wrażenie, że czas zorganizowanej zabawy w przedszkolu wytrąca ją z równowagi. Często wytykała dorosłym błędy w pisowni i inne pomyłki (zwykle słusznie!). Postrzegano ją jako powściągliwą i nieco wyniosłą!

(rodzic dziewczynki z autyzmem)

Hendrickx, 2018: 117-135

Wpoiłam sobie przekonanie, że moje wysokie IQ i dobre wyniki w nauce oznaczają, że jestem wystarczająco silna, by znieść wszystkie przeciwności losu [...] Wielkim ciosem było dla mnie zdanie sobie sprawy, że sam intelekt nie wystarczy, by poradzić sobie w tym świecie. Byłam gorzko rozczarowana, gdy musiałam przyznać, że nikt nie postrzega rzeczywistości w ten sam sposób co ja.

(Holliday Willey, 2014: 63)

Poszłam na uniwersytet i zawałam pierwszy rok studiów. Inne studentki były typowo dziewczęcymi dziewczętami – po prostu do nich nie pasowałam. Czułam się bardzo samotną, opuściłam mnóstwo wykładów i nie dotrzymałam wielu terminów. Nie zaliczyłam roku, ale pozwolili mi go powtarzać. [...] Na szczęście wśród studentów znalazłam sobie grupę znajomych. Tworzyliśmy paczkę odmieńców. [...] Świetnie się bawiliśmy – to były fantastyczne trzy lata. W kręgu moich przyjaciół czułam się stuprocentowo akceptowana, zdołałam skończyć studia i tylko kilka razy przedłużałam terminy zaliczeń.

(kobieta z autyzmem)

Jestem w trakcie kursu korespondencyjnego, nie muszę się więc często kontaktować z ludźmi. Od czasu do czasu przygotowuję prezentację lub uczestniczę w dyskusji za pośrednictwem Skype'a i jakoś sobie z tym radzę, choć te sytuacje są dla mnie bardzo krępujące i stresują mnie.

(kobieta z autyzmem)

Hendrickx, 2018: 137

Bibliografia

- Hendrickx, S. (2018). *Kobiety i dziewczyny ze spektrum autyzmu. Od wczesnego dzieciństwa do późnej starości*. Wyd. Uniwersytetu Jagiellońskiego. Kraków.
- Holliday Willey, L. (2012.) *Safety Skills for Asperger Women: How to Save a Perfectly Good Female Life*. London: Jessica Kingsley Publishers.
- Simone, R. (2010). *Aspergirls*. London: Jessica Kingsley Publishers; wyd. polskie: *Aspergirls: siła kobiet z zespołem Aspergera*, przeł. J. Okuniewski. Gdańsk: Harmonia Universalis, 2016.

2.2. Zestaw ćwiczeń

2.2.1. Ćwiczenie nr 1 - Cechy charakterystyczne dla kobiecego profilu autystycznego

Cel: Utrwalenie autystycznego profilu dziewcząt i kobiet ze spektrum autyzmu

Czas: 5 min.

Materiały pomocnicze: prezentacja z wykładu

Polecenie: Wybierz cechy charakterystyczne dla kobiecego profilu autystycznego zaznaczając odpowiedź znakiem

- Bardzo często widoczne są zainteresowania samochodami, szczególnie w młodszym wieku
- Zdiagnozowana fobia społeczna lub ogólne trudności w kontaktach społecznych
- Często pozostają w samotności, odmawiają spotkań towarzyskich
- Przejawiają skłonności do „Ignięcia” do innych
- Nie mają problemów ze snem
- Doświadczają stanów lękowych
- W okresie dojrzewania brak typowo żeńskich zainteresowań modą czy związkami

2.2.2. Ćwiczenie nr 2 - Formy wsparcia w procesie edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w polskim systemie prawnym

Cel: Utrwalenie form wsparcia procesu edukacyjnego dziewczynki/kobiety z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

Czas: 10 min.

Materiały pomocnicze: [Rozporządzenie Ministra Edukacji Narodowej z dnia 9 sierpnia 2017 r. w sprawie warunków organizowania kształcenia, wychowania i opieki dla dzieci i młodzieży niepełnosprawnych, niedostosowanych społecznie i zagrożonych niedostosowaniem społecznym Dz.U. 2017 poz. 1578](#)

Polecenie: Wymień przykładowe formy wsparcia w procesie edukacji dziewcząt i kobiet z zaburzeniami ze spektrum autyzmu w polskim systemie prawnym

- a).....
- b).....
- c).....

2.3. Zestaw zadań

2.3.1. Zadanie nr 1 – Plan zajęć dla dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

Polecenie: Proszę, zaplanujcie w trzysobowym zespole przykładowy plan zajęć do zrealizowania na terenie szkoły dla 12-letniej dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Plan może wykorzystywać słowa, obrazki, zdjęcia, rysunki oraz inne dowolne rozwiązania. Proszę o podanie trzech argumentów doboru rozwiązań w przygotowanym planie.

Przykłady planów:

Źródło: www.synapsis.org.pl

Źródło: www.synapsis.org.pl

Co-funded by the
Erasmus+ Programm
of the European Union

The European Commission support for the production of this publication does not constitute endorsement of the content which reflects the views only of the authors, and the Commission cannot be held responsible for any use which may be made of the information contained therein

2.3.2. Zadanie nr 2 - Przestrzeń sali przedszkolnej do potrzeb małej dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

Polecenie: Proszę, zaprojektujcie w trzyosobowym zespole przestrzeń sali przedszkolnej do potrzeb małej dziewczynki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu. Sala o wymiarach 70 metrów kwadratowych dla grupy liczącej 25 dzieci.

2.3.3. Zadanie nr 3 - Wsparcie studentki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu

Polecenie: Proszę, przeprowadźcie debatę dotyczącą wsparcia studentki z zaburzeniami ze spektrum autyzmu na Uniwersytecie Marii Curie-Skłodowskiej z wykorzystaniem perspektywy studentki, wykładowcy i rówieśników.

Przykładowy opis przypadku do debaty:

Kobieta, lat 20, studiuje anglistykę, chciałaby nagrywać wszystkie zajęcia na dyktafon (nie od wszystkich wykładowców uzyskała zgodę), według wykładowców jest bardzo roszczeniowa i co chwilę ma nowe oczekiwania, chce być nieustannie w centrum zainteresowania, zgłasza się wielokrotnie do odpowiedzi podczas każdych ćwiczeń.

2.3.4 Zadania do pracy z dziewczętami ze spektrum autyzmu

Zadanie nr 1: Jak pomóc dziewczynce ze spektrum autyzmu lepiej zrozumieć siebie?

Nauka o spektrum autyzmu może mi pomóc lepiej zrozumieć siebie. Mogę mieć pytania.

Otoczę kółkiem pytania, jakie sobie zadaję:

- ⇒ Co oznacza spektrum autyzmu?
- ⇒ Czy coś jest ze mną nie tak?
- ⇒ Czy tylko ja taka jestem?
- ⇒ Czy nie wszyscy są tacy?
- ⇒ Czy istnieją inni ludzie, którzy są tacy jak ja?
- ⇒ Komu powinnam o tym powiedzieć?

Być może nie zadaję sobie żadnych pytań. Nie ma w tym nic złego. Jeśli jednak miałabym więcej pytań mogę zapisać je tutaj, ktoś może to zrobić za mnie albo mogę je zanotować na moim tablecie lub komputerze.

Może się zdarzyć, że teraz nie mam pytań, ale jeśli później przyjdzie mi coś do głowy, mogę wrócić na tę stronę i zapisać je tutaj.

1.?
2.?
3.?
4.?
5.?
6.?
7.?
8.?
9.?
10.?

Zadanie nr 2: Mocne strony i talent

Każdy ma swoje mocne strony i talent. Moje mocne strony i talent to te rzeczy, które potrafię robić dobrze i które lubię robić.

Otoczę kółkiem to, co mówi prawdę o mnie.

Moje mocne strony i talenty to:

- ⇒ Czytanie
- ⇒ Literowanie
- ⇒ Układanie w porządku alfabetycznym
- ⇒ Pisanie odręczne bądź kaligrafowanie
- ⇒ Mówienie w językach obcych
- ⇒ Rysowanie lub malowanie
- ⇒ Posługiwanie się komputerem
- ⇒ Dodawanie lub odejmowanie
- ⇒ Znajdowanie rzeczy, które do siebie pasują
- ⇒ Zapamiętywanie
- ⇒ Układanie w kolejności liczbowej
- ⇒ Gra na instrumencie muzycznym
- ⇒ Wiedza o
- ⇒ Śpiewanie w idealnej tonacji
- ⇒ Dostrzeganie wzorów
- ⇒ Zapamiętywanie, jak coś wygląda
- ⇒ Pisanie opowiadań lub poezji
- ⇒ Robienie zdjęć
- ⇒ Uprawianie różnych dyscyplin sportu
- ⇒ Gotowanie I pieczenie
- ⇒ Sprzątanie
- ⇒ Organizowanie
- ⇒ Układanie rzeczy we właściwej kolejności
- ⇒ Zajmowanie się teatrem
- ⇒ Majsterkowanie
- ⇒ Budowanie
- ⇒ Rozumienie zwierząt
- ⇒ Szycie, robienie na drutach lub tkanie
- ⇒ Obliczenia algebraiczne
- ⇒ Inne.....

Autyzm to jedna z moich cech

Charakteryzuje mnie to, że jestem osobą autystyczną. Mogę też powiedzieć, że: Jestem osobą z autyzmem.

Możemy posługiwać się różnymi słowami:

- ⇒ Zaburzenia ze spektrum autyzmu lub ASD
- ⇒ Stany ze spektrum autyzmu
- ⇒ “Ze spektrum” lub po prostu “spektrum”
- ⇒ Zespół Aspergera lub po prostu “Asperger”
- ⇒ Całościowe zaburzenie rozwoju lub CZR
- ⇒ Neuroróżnorodny
- ⇒ Inny termin

Na powyższej liście mój rodzic otoczy kółkiem te terminy, które stosowano wobec mnie.

Czym jest autyzm?

Autyzm jest niewidoczny. Nikt nie może go zobaczyć. To jedna z cech, które składają się na to, kim jestem.

Autyzm ma związek z moim mózgiem. Mózg jest jak komputer, który bywa zawsze włączony, i sprawia, że ludzie żyją i się uczą. Mózg osoby z autyzmem czasami pracuje inaczej, niż te, które mają osoby z autyzmem.

Być posiadaczem mózgu z autyzmem to jakby mieć komputer z autystycznym systemem operacyjnym (AuSO), podczas gdy większość ludzi ma zwykły system operacyjny (ZSO).

Autyzm sprawia, że doświadczam świata w określony sposób – czasami tak samo jak inni ludzie, a czasami zupełnie inaczej.

Autyzm to sposób myślenia i bycia.

Każdy człowiek ma własny mózg, który sprawia, że ta osoba żyje, rośnie, myśli i uczy się. Każdy mózg jest inny i wyjątkowy. To jeden z powodów, które sprawiają, że ludzie różnią się między sobą. Aby to opisać, niektórzy używają terminu **neuroróżnorodność**.

Słowo **neuroróżnorodność** składa się z dwóch krótszych wyrazów: **neuro** i **różnorodność**. Termin **neuro** odnosi się do funkcjonowania mózgu i układu nerwowego, nad którym mózg sprawuje kontrolę. Pojęcie **różnorodność** wiąże się z tym, że między ludźmi istnieje zróżnicowanie, ale – pomimo całej gamy różnic – wszyscy jesteśmy członkami rodzaju ludzkiego.

Idea **neuroróżnorodności** promuje akceptację i świadomość tego, że każde dziecko i każdy dorosły stanowi samodzielną jednostkę, która różni się od innych tym, w jaki sposób myśli, uczy się, rozwija i żyje oraz tego, że w społeczeństwie wszyscy jesteśmy równi. Idea **neuroróżnorodności** umożliwia lepsze zrozumienie siebie. Pomaga uświadomić sobie, że wspaniale jest być takim, jakim się jest. Idea ta pozwala ludziom nauczyć się doceniać i celebrować inność i wyjątkowość każdej osoby.

Otoczę kółkiem to, co mówi prawdę o mnie

- ⇒ Chcę czuć się dobrze z powodu mojego mózgu.
- ⇒ Chcę czuć się dobrze z powodu autyzmu.
- ⇒ Czasami podoba mi się to, w jaki sposób pracuje mój mózg.
- ⇒ Czasami nie podoba mi się sposób, w jaki pracuje mój mózg.
- ⇒ Neuroróżnorodność jest dla mnie nowym pojęciem.
- ⇒ Nie rozumiem, co oznacza neuroróżnorodność
- ⇒ Idea neuroróżnorodności jest dobra.
- ⇒ Nie wiem, co to znaczy “celebrować” bycie innym i wyjątkowym.
- ⇒ Chcę porozmawiać z kimś lub napisać o neuroróżnorodności.
- ⇒ Chcę o tym porozmawiać z(imię)
- ⇒ Nie wiem, z kim o tym porozmawiać.
- ⇒ Inne.....

Polecane filmy:

- *Dziewczyna z szafy* (2012) reżyseria Bodo Kox (film polski)
- *Podróż Marii* (2011) reżyseria Miguel Gallardo, Fundacja Orange w Hiszpanii
- *Temple Grandin* (2010) reżyseria Mick Jackson (oryginał – wersja anglojęzyczna, wersja polska z lektorem)

2.4. Dane dostępne do wersji online

1. Wykład na kanale YouTube: OIR Poland - [Edukacja kobiet i dziewcząt z zaburzeniami ze spektrum autyzmu - dr hab. Anna Prokopiak](#)
2. [Materiały dodatkowe i karty pracy](#)

Grafika na stronie tytułowej: <https://pl.smiletemplates.com/word-templates/using-ipad/05073/>

This work is licensed under a Creative Commons Attribution-NonCommercial-ShareAlike 4.0 International License.

